

Lutka iz dječjeg kutka

Nefat, Karla

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:485854>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Katedra za predškolski odgoj

KARLA NEFAT
LUTKA IZ DJEČJEG KUTKA

Završni rad

Pula, 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Katedra za predškolski odgoj

KARLA NEFAT
LUTKA IZ DJEČJEG KUTKA
Završni rad

JMBAG: 0303026222, redovita studentica

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Lutkarstvo i scenska kultura

Mentor: prof. Breza Žižović

Pula, 10. rujna 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Karla Nefat, kandidat za prvostupnika predškolskog odgoja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, 10.rujna 2015.

Student:

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Karla Nefat dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Život i djelo hrvatskih skladateljica“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 13.10.2015

Potpis:

SADRŽAJ:

1. UVOD	7
2. TRADICIONALNO I SUVREMENO KAZALIŠTE LUTAKA	8
3. LUTKARSTVO I SCENSKA KULTURA	11
4. VRSTE SCENSKIH LUTAKA	12
4.1. GINJOL.....	12
4.2. ZIJEVALICA.....	13
4.3. LUTKE SJENE.....	14
4.4. JAVAJKA.....	15
4.5. MARIONETA.....	16
5. LUTKA U ODGOJU I OBRAZOVANJU	18
6. IGRA ODGOJITELJA SA SCENSKOM LUTKOM U DJEČJEM VRTIĆU	19
7. LUTKA IZ DJEČJEG KUTKA- SCENSKA AKTIVNOST U DV „PINGVIN“	20
7.1. ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI.....	21
7.2. PRIPRAVA ZA PLANIRANU AKTIVNOST.....	22
7.3. OPIS AKTIVNOSTI PO DANIMA.....	29
8. FOTOGRAFIJE LUTAKA NASTALIH NA LUTKARSKOJ RADIONICI	39
9. ANALIZA DJEČJIH RADOVA NASTALIH NA LUTKARSKOJ RADIONICI	43

10. PRILOZI	48
10.1. PJESMA „JEŽEVA KUĆICA“ BRANKO ČOPIĆ.....	48
11. ZAKLJUČAK	55
12. LITERATURA	56
SAŽETAK	58
SUMMARY	59

1. UVOD

Već znamo kako je lutka djetetov prvi prijatelj koji mu pomaže u rastu i razvoju te je vrlo bitan simbol u djetinjstvu i uvelike olakšava odrastanje. Sjećamo se i iz vlastitog iskustva kako smo svi imali jednu lutku koja nam je bila najdraža i kojoj smo povjeravali sve svoje tajne, misli, strahove, sreću, govorili joj o našim prvim simpatijama iz vrtića i o prvim svađama s prijateljicom.

Za pisanje završnog rada, uzela sam temu „Lutka iz dječjeg kutka“ iz kolegija Lutkarstvo i scenska kultura. Na odabir ove teme potaknulo me više čimbenika. Prvi čimbenik koji me potaknuo na odabir ove teme je sama lutka, zato što je lutka nešto što nas najviše vuče nazad u djetinjstvo i u dane kad smo sanjali da smo likovi iz priča. Lutka je po mom mišljenju najljepša igračka u djetinjstvu svakog čovjeka. Drugi čimbenik zbog kojega sam izabrala upravo tu temu za pisanje je taj što smo na drugoj godini studija, iz istog kolegija imali zadatak napraviti lutkarsku predstavu od početka do kraja. To je bio period koji je mojim kolegicama i meni pomogao da se opustimo, da opet uključimo maštu i da se vratimo u djetinjstvo. Lutkarstvo je područje kreativnog izričaja djeteta i kroz tu umjetnost djeca se sama izražavaju i tako stvaraju. Zanimljivo ih je pratiti kroz cijeli taj pristup lutki i scenskoj umjetnosti. Lutkarstvo može pomoći djeci predškolske dobi u prepoznavanju vlastitih emocija, može im pomoći u izražavanju emocionalnih stanja u odnosu na druge, učenju ekspresivnih tehnika koje omogućuju izražavanje emocionalnih stanja kao što su ljutnja, strah i tuga, kroz likovne tehnike, pjesmu i ples, igre uloga te razvijanjem vlastite kreativnosti.

Slika 1. „Scenske lutke“

Izvor: www.Citytime.hr (24.09.2015.)

2. TRADICIONALNO I SUVREMENO KAZALIŠTE LUTAKA

Lutkarski izraz u svojoj prvobitnoj formi javlja se na pragu razvoja svjetskih kultura. Njegovi počeci sežu u najstarije civilizacije. U razvoju lutkarske tradicije bitan je Daleki istok. Tamo je lutkarstvo našlo sve uvjete za nesmetan razvoj i tu se prošlost kazališta lutaka podudara s prošlošću kazališta živog glumca. U Europu, lutke su stigle kao gotov proizvod istočne kulture i primljene su kao zanimljiva, egzotična novost, a ponekad i konkurencija živom kazalištu.

Na prve tragove lutaka nailazimo u Indiji, odakle su se s jedne strane proširile u Kinu, Japan i Javu, a s druge strane preko Egipta prodrle u staru Grčku gdje su već u trećem stoljeću prije nove ere bile vrlo popularne. Lutke su stoljećima uvijek bile na strani naroda. Najopasnijim su se oružjem – smijehom i podsmijehom – borile za pravdu i za potlačene. Odigrale su veliku ulogu pri buđenju narodne svijesti, u očuvanju jezika i širenju kulture. Taj narodni karakter lutke i lutkarske umjetnosti poznat je u povijesti bilo koje zemlje. U Europi se lutkarstvo počelo jače razvijati u 16. i 17. stoljeću. Tada je lutkarstvo bilo potpuno u rukama putujućih lutkara i postalo je obiteljski zanat. S trgova i sajmova lutke su prodirale i u palače kneževa. Tako je, na primjer, krajem 18. stoljeća u Veneciji svaka palača imala i svoje kazalište lutaka (Pokrivka, 1991.).

Antičke su lutke izrađivane u hramovima, a srednjovjekovne lutke u crkvama. No, moramo napomenuti da su one vrlo brzo gubile svoj religiozni karakter i postajale pravi narodni junaci. One su bile sredstvo pomoću kojeg se društvo, na vrlo decentan, duhovit i satiričan način borilo protiv socijalnih nepravdi. One su odigrale veliku ulogu u buđenju narodne svijesti, očuvanju jezika, kao i širenju kulture. Takav narodni karakter lutke i lutkarske umjetnosti poznat je u povijesti bilo koje zemlje.

U 11. stoljeću u Indiji, razvilo se popularno narodno kazalište lutaka čiji je glavni junak bio Vidušaka. Možemo ga slobodno smatrati praocem svih narodnih heroja lutkarskog kazališta, poput Petruške u Rusiji, Pulcinelle u Italiji ili Petrice Kerempuha u Hrvatskoj.

Slika 2. Petrica Kerempuh

Izvor: <https://commons.wikimedia.org> (23.09.2015)

U 16. st. Europsko lutkarstvo gotovo je isključivo bilo usmjereno na lutke marionete. U lutkarskim predstavama su nastupali amateri i tek se kasnije razvila profesionalizacija pojedinaca. Prvi preporod u lutkarstvu se počeo događati kada se repertoar promijenio i počeo proširivati u tematskom i žanrovskom smislu, te je čak oplemenjena tehnika lutkarskog scenskog govora. Kazalište lutaka se ponajprije usmjerilo na dječju publiku i bilo je vrlo važno da lutke budu pokretne kako bi izgledale živo.

Početkom 20. st. dolazi do novog vala u razvoju lutkarstva. Na dramaturškom planu se počinje stvarati novi, umjetničko visoko vrijedan i specifično lutkarski repertoar svih mogućih tema i sadržaja. „*Dramaturgija kazališta lutaka počinje se bitno razlikovati od dramaturgije živog kazališta, jer kazališna lutka prestaje biti vjerna kopija nekog lika, ona postaje njegov simbol.*“ (Pokrivka, 1991: 56). U igri s lutkom otkrivaju se mogućnosti i granice stilizirane igre. Puno se radilo na traženju specifičnog pokreta, govora i glazbenog stila, te se javlja kombinacija živog glumca i lutke, koja je imala jako veliku popularnost.

Lutkarstvo se zapravo počelo razvijati bez ikakvih povijesnih temelja i nastalo je kao novo otkriveno stvaralačko područje, i to u zemljama u kojima nije bilo tradicije lutkarstva. Poslije Drugog svjetskog rata, Čehoslovačka i Poljska naglo su postale najbolje zemlje u svijetu što se tiče razvijenosti lutkarske umjetnosti.

U Jugoslaviji lutkarsko kazalište gotovo da i nije imalo tradicije, tek nakon Drugoga svjetskog rata počinju pokušaji ozbiljnijih umjetničkih pretenzija. U našim je krajevima prva predstava održana u Ljubljani 1913. godine, a priredio ju je slikar Josip Klemenčić.

Slika 3. Lutkarska predstava

Izvor: <http://www.tportal.hr> (23.09.2015.)

3. LUTKARSTVO I SCENSKA KULTURA

Prema Županić-Benić (2009) pojam „lutka“ je veoma značajan, ali isto tako i opširan, pogotovo zato što podrazumijeva bilo koju figuru namijenjenu dječjoj igri, bilo da je to lutka kao igračka, porculanska lutka, plastična lutka ili pak scenska lutka. Ako govorimo o lutkarstvu i o lutkarskoj izvedbi na pozornici, tada se lutkom smatra pokretna figura i to se naziva scenska lutka. Lutka je temeljno izražajno sredstvo lutkarske umjetnosti i karakter joj daje glumac, lutkar, koji manipulira dajući toj figuri, predmetu ili objektu život. Ono što lutki zapravo daje smisao je pokret, koji daje na znanje njezinu bit i posebnost. *„Lutkine mogućnosti sežu dalje od živoga glumca, ona svojom pojavnošću doseže sfere u kojima je ispred samog glumca, a teoretičar E. G. Craig također ju je stavio u povlašteniji položaj na samom početku 20. stoljeća, predviđajući joj blistavu budućnost i nazivajući je „nadmarijonom“.*“ (Županić-Benić, 2009: 17).

Potrebno je znati da pojmovi poput lutke i lutkarstva nisu namijenjeni samo djeci. Ti pojmovi uključuju više grana umjetnosti, kao što su glazbena, likovna, plesna, dramska i književna umjetnost, pa stoga lutkarstvo, kako za djecu tako i za odrasle nudi niz mogućnosti kreativnog izražavanja. Lutkarstvo potiče, motivira i nudi bezbroj mogućnosti sa ciljem da se lutka oživi među djecom te da postanu sudionici u procesu nastanka lutke. Kazalište lutaka je jako blisko djeci jer ono najbolje može prikazati čudesne prizore iz bajke. Pokrivka (1985) iznosi mišljenje da lutka na sceni oživi te da svojom izvedbom gradi svoji svijet koji zapravo prkosi realnom svijetu te napominje kako je bit lutkarstva upravo u samom činu oživljavanja nežive materije, pretvarajući to u neobično lijep, poetski čin, preko samoga glumca lutkara. Također treba reći da postoji velika razlika između kazališta lutaka i živog kazališta, bez obzira na to što u suštini postoje tri osnovna uvjeta za živo kazalište, kao i za kazalište lutaka, a to su dramsko djelo, izvođači i publika. Lutka je oblikovana za svoju ulogu. Ona ima neponovljiv lik. *„Dok se, na primjer, glumac služi mimikom za izražavanje emotivnih raspoloženja, lutka ima uvijek isti izraz lica i služi se sebi svojstvenim pokretima koji mogu biti nezgrapni, krupni, prenatlaženi, pa je zanimljivo da upravo tim svojstvima lutke dobivaju toplinu i draž na sceni.“* (Pokrivka, 1985: 34).

4. VRSTE SCENSKIH LUTAKA

Još od davnina, scenske lutke pojavljivale su se u mnoštvu oblika. Znamo da se lutke mogu svakako razvrstati, prema materijalima, oblicima, načinu na koji ih izrađujemo i sl.

U ovom radu će se pridonijeti pažnja na nekoliko glavnih vrsta lutaka, kao što su:

1. ginjol,
2. zijevalica,
3. lutke sijena,
4. javanka,
5. marioneta.

4.1. GINJOL

Ginjol je ručna lutka i sam naziv te lutke nam otkriva da se navlači na ruku poput rukavice. Razlikujemo dvije vrste ručnih lutaka, a to su ginjol lutka i lutka zijevalica. Razlika između te dvije lutke je ta, što je ginjol tip lutke koji se navlači na ruku poput rukavice i najčešće kažiprstom pomičemo lutki glavu, a malim prstom i palcem pokrećemo lutkine ruke. Lutka zijevalica se također navlači na ruku, no razlika je u tome što je za nju karakteristično to da otvara i zatvara usta pomoću animatorove ruke.

Slika 4. Ginjol lutka

Izvor: <http://os-domovinske-zahvalnosti-kn.skole.hr> 12.02.2013.

Prema Županić-Benić (2009) ručne su se lutke zbog svoje jednostavnosti nametnule i doživjele svoj procvat na prijelazu iz 18. na 19. st. Sudbina ove lutke nastaje u trenutku kada je navučena na ruku lutkara poput rukavice. Progovorila je svojom jednostavnošću i iskrenošću. Kod djece je upravo ta lutka najradije prihvaćena jer kada ju animiraju, mogu kontrolirati svaki pokret lutke te se tako unijeti u lutkarsku predstavu.

4.2. ZIJEVALICA

Zijevalica je ručna lutka i njezina je posebnost to što prsti animatorove ruke, otvaraju i zatvaraju lutkina usta. Zijevalicu odlikuju različite karakterne osobine, pa s njom možemo prikazati različite likove. Lutke zijevalice su idealne kada želimo njima ispričati neku priču, maskirati se u životinju iz neke basne, glumiti neku životinju itd. Lutke zijevalice mogu biti vrlo jednostavne, pa tako na primjer možemo na ruku navući običnu čarapu i na nju prišiti gumbiće koji će prikazivati oči i neku tkaninu koja će prikazivati usta. Isto tako lutke zijevalice mogu biti vrlo složene i namijenjene za televizijsku produkciju poput popularnih lutaka iz „The Muppet Showa“.

Slika 5. „The Muppet Show“

Izvor: www.genius.com 23.09.2015.

Županić-Benić (2009), ukazuje na to da lutka zijevalica ima glavu s izraženim ustima, napravljenu tako da se mogu otvarati i zatvarati, kako bi postigli da izgleda da lutka govori.

Slika 6. Lutka zijevalica

Izvor: <http://strasilo.blogspot.hr> 12.02.2013.

4.3. LUTKE SJENE

Lutke sjene specifičan su oblik scenskih lutaka. Najčešće se izrađuju od papira, kože i pergamenta, a likovi se većinom izrađuju u profilu stoga ih je potrebno znalački oblikovati. Lutke sjene se pokreću rukom ili žicom, a priljubljene su uz platno ili papir. Pod zrakama svjetla (to su najčešće reflektor, projektor ili grafoskop) ocrtavaju se na drugoj strani u obliku sjene te kao figure u prirodnom pokretu izgledaju kao da su oživljene. Igre lutaka sjena zapravo su praoblik filma, a ovakva vrsta lutaka djeci pruža golem izazov (Pokrivka, 1991.).

Slika 7. „Lutke sjena“

Izvor: <http://www.kreativa-centar.hr> 12.02.2013.

4.4. JAVAJKA

Naziv joj dolazi od imena otoka Jave, jer je nastala po uzoru na tradicionalni indonezijski *wayang golek*. Obično je izrađena od drveta, a jedan štap prolazi kroz njeno tijelo. Taj štap povezan je s glavom gore, a na donjem dijelu drži ga animator, te njime okreće glavu. Ginjol-lutka ima dugačke pokretne ruke sa zglobovima. Javajke su izduženije forme od ginjol-lutke, ali im je košuljica također od platna. U slučaju da javajka treba imati i noge, onda se noge mogu animirati lijevom rukom. Javajke životinje su mnogo kompliciranije i za svaku se posebno smišlja mehanizam, ali zajedničko svim javajkama je da imaju jedan osnovni štap kojim su vođene odozdo.

Slika 8. „Javajka“

Izvor: <http://www.preisvergleich.eu> 12.03.2013.

4.5. MARIONETA

Marioneta je u početku bila vrlo jednostavna lutka, ali kako je rasla želja da se poveća animacija, tako je i konstrukcija lutke s vremenom postajala složenija. U suštini, marionetom se upravlja s gornje strane, dijelovi njenog tijela su zakačeni za konce koji su na gornjoj strani svi povezani u mehanički dio kojim upravlja animator.

Osnovni materijal za izradu marionete je drvo. Marionete su lutke s dugom tradicijom, a poznate su još od doba Rimljana, Grka i Egipćana. U početku su bile vrlo jednostavne, animirane šipkom koja ide do glave, a njihovi pokreti bili su minimalni. S vremenom su te lutke dobivale konce za animacije ruku i nogu, te je stvoren drveni nosač-kontrolnik, na koji su ti konci pričvršćeni. Marionete se sastoje od glave, trupa ruku i nogu. Iako se u novije vrijeme marionete izrađuju od žice, pluta ili plastične mase, osnovni je materijal za izradu marionete drvo. Njezina je animacija složena i vrlo je teško upravljati njome. Marionete su nestvarne i poetične stoga im odgovaraju čudesne priče (Pokrivka, 1991.).

Slika 9. „Marioneta“

Izvor: <https://www.marionettes-puppets.com> 12.02.2013.

Sicilijanka ili lutka na žici - ovu vrstu lutke često susrećemo u kazalištu lutaka. Njena osnovna vodilica je najčešće željezna žica ili šipka stoga se lakše animira od lutke na koncu.

Kopf-schulter - sastoji se od glave, vrata, ramena, tijela i ruku, a animira se križem i dodatnom vodilicom za ruke. Ova lutka nema noge, stoga je važan odabir tkanine za tijelo kako bi se postiglo kretanje uz animiranje lutkina kostima.

Marioneta s više konaca - Ova vrsta lutke zadržala je omjere čovjeka. Sastoji se od glave, trupa, ruku i nogu te ima pokretljive zglobove. Ove marionete iziskuju veliku vještinu animatora (Vukonić-Žunić, Delaš, 2006.).

Slika 10. „ Marioneta“

Izvor: www.tic-zasavje.si (24.09.2015.)

5. LUTKA U ODGOJU I OBRAZOVANJU

Bastašić (1990) iznosi zaključak da djetetu treba omogućiti razne oblike izražavanja zbog toga što određenom broju djece se zapravo jako teško prepustiti u igru s lutkama. lutka zaslužuje više aktivnog prostora u nastavnom planu i programu. Debouny tvrdi ako lutku upotrijebimo u nastavnim predmetima kao što su matematika, povijest, zemljopis, dječje učenje je učinkovitije i snažnije motivirano. U učionici će letjeti nove ideje, a učeničke će osobnosti na osebujan način biti potaknute. Lutkarstvo se stoljećima razvijalo te je tako nastala scenska umjetnost koja ima odlučujuću ulogu u kulturi čovjeka, ali bitno ju je i temeljitije upotrebljavati u školskim ustanovama. lutka kao posrednik omogućava lakšu komunikaciju učitelj-učenik. lutka može na vrlo originalan način pomoći u raspravi oko usvajanja razrednih pravila, može pomoći pri usvajanju složenijih školskih pojmova. Učitelj kao lutkar unosi uzbuđenje, radost i povjerenje među učenike, a dijete kao animator lutke može opuštenije odgovarati na postavljena pitanja učitelja, učeniku je manji stres ako nešto ne zna jer ne zna lutka i u ovoj kombinaciji lutka je zaštitnik (Kroflin, Majaron, 2004.).

„Lutki nije lako biti lutka. Zato joj je potreban lutkar. Tek zajedno s njim lutka postaje scensko biće. Ni lutkaru nije lako biti lutkar. Bez lutke on je svakidašnji čovjek. Tek s lutkom on je više nego to. Toga treba biti svjestan.“ (Paljetak, 2007: 15)

Malo koji predmet ima toliko raznovrsnu i bitnu ulogu u životu djece kao što je lutka. Ona utječe na psihofizičke osobine, razvija i obogaćuje maštu, koordinira pokrete, potiče pravilan govor, motivira timski rad, njeguje osjećaj odgovornosti. Kreativne lutkarske igre imaju sastavnice dječje igre kojom možemo pozitivno utjecati na razvijanje zanimanja za različite vrste umjetnosti i raznovrsne sadržaje u izbornim ili obveznim nastavnim programima.

6. IGRA ODGOJITELJA SA SCENSKOM LUTKOM U DJEČJEM VRTIĆU

Odgojitelji bi kao prvo trebali pokazati poseban interes prema lutkarstvu i prema scenskoj lutki. Moraju biti spremni svoja znanja o razvoju djece i metodici rada s djecom predškolskog uzrasta integrirati sa znanjima iz umjetničkih područja te ih primijeniti u planiranju i provođenju programa u dječjem vrtiću. Također svaki odgojitelj mora biti spreman na obrazovanje i usavršavanje tokom cijelog života, no kako se misli na stručno usavršavanje tako se misli i na učenje od djece koja nam često znaju otvoriti oči, uputiti nas i često ostaviti bez daha svojim originalnim pitanjima. Odgojitelj bi mogao pristupiti djetetu kroz igru scenskom lutkom, on mora također biti zaigran i biti dijete u duši. U dječjoj mašti svaki predmet može oživjeti. Bilo kakav predmet ili igračka preuzima ulogu svijeta mašte, a dijete diktira pravila igre. Lutka može biti povjerljiv posrednik između djeteta i njegove okoline. Poznato je kako je jedan od najvažnijih koraka u djetetovom napredovanju otkrivanje načina komunikacije. Najbliži način je kroz osjećaje, međutim ponekad oni znaju za dijete biti stresni i opasni. Kako bi se takve stresne situacije izbjegle često se zbog bolje dvosmjerne komunikacije između djeteta i njegovog sugovornika uvodi lutka (Kroflin, Majaron, 2004).

Slika 11. „Igra odgojitelja s lutkom

Izvor: www.hkzasl.hr (24.09.2015.)

7. LUTKA IZ DJEČJEG KUTKA- SCENSKA AKTIVNOST U DJEČJEM VRTIĆU „PINGVIN“

Naziv radionice: „Ježeva kućica“

Trajanje programa: 8 sati

Dobna skupina: 3 do 7 godina

Studentice: Nefat Karla i Žgrablić Martina

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

PROGRAM RADIONICE:

Radionica je osmišljena za potrebe praktičnog djela završnog rada studentica Odjela za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Program se sastoji od upoznavanja s pričom „Ježeva kućica“, upoznavanja s materijalom s kojim će se raditi, izrade lutaka zijevalica i štapnih lutaka, izrade scenografije, razvijanja druženja i zajedničke komunikacije različitih generacija kroz rad i igru, razvijanja kreativnosti, likovnih i verbalnih sposobnosti. Programom je potrebno djecu uvesti u svijet lutkarstva, navesti ih da sami smišljaju vlastite ideje, da samostalno stvaraju i oblikuju lutke, te da stvaraju scenografiju od različitog materijala.

CILJEVI:

- poticati djecu na igru, pokret i kretanje,
- poticati djecu na lijepo ponašanje, održavanje reda, čistoće u skupini,
- poticati djecu na komunikaciju, kreativnost i likovno izražavanje,
- poticati na imenovanje različitih životinja,
- poticati dječju kompetenciju i donošenje samostalnih odluka,
- razviti sposobnost izražavanja i stvaranja,
- razviti interes za likovnu umjetnost,
- razvit smisao za oblik i veličinu, prepoznavanje boja,
- proširivanje postojećeg znanja o kazalištu i lutkarskom kazalištu.

RAZVOJNE ZADAĆE:

- upoznavanje s materijalima i tehnikama,
- poticanje mašte, kreativnosti i stvaralaštva,

- razvoj psihofizičkih funkcija djeteta, osjet vida, dodira,
- razvoj fine motorike šake,
- razvoj psihofizičkih funkcija (percipiranje, pamćenje, mišljenje, mašte, emocije, interesa),
- razvoj pozitivnog odnosa prema radu,
- razvoj sposobnosti vizualne komunikacije, prepoznavanje i imenovanje, oblik, tekstura, prostor, ritam, simetrija,
- razvijanje prostornog odnosa i prostorne orijentacije,
- razvijanje samostalnosti i samopouzdanja,

7.1. ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI:

DATUM	VRIJEME	PLANIRANA AKTIVNOST
15.10.2013.	09:00 – 10:00	Upoznavanje s pričom „Ježeva kućica“, čitanje slikovnice, gledanje crtanog filma, te skiciranje likova iz priče i skiciranje scene.
16.10.2013.	09:00 – 11:00	Početak izrade lutaka. Potrebno je izraditi šest lutaka, od kojih su dvije zijevalice i četiri štapne lutke.
17.10.2013.	09:00 – 11:00	Planirano je da će djeca dovršiti lutke, te osmisliti scenografiju i početi je izrađivati.
21.10.2013.	09:00 – 11:00	Osmišljavanje i izrada paravana.
22.09.2013.	09:00 – 10:00	Postavljanje scene te improvizirani igrokaz.

7.2. PRIPRAVA ZA PLANIRANU AKTIVNOST

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Studij za Predškolski odgoj
Ak. god. 2014./2015.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI U DJEČJEM VRTIĆU ***(Tema: LUTKA IZ DJEČJEG KUTKA)***

Dječji vrtić „Pingvin“, Pula
Studentice: Karla Nefat, Martina Žgrablić
Odgojitelj: Sunčica Vidović
Mentor: Breza Žižović
Odgojna skupina: mješovita vrtićka skupina

Pula, studeni, 2013.

1. ODGOJNA SKUPINA

„Pingvin“ mješovita vrtićka grupa od 3. godine do 6, 4. godine

2. PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE SKUPINE

„Pingvin“ je mješovita skupina djece u kojoj se nalaze 23 djece, od toga 10 djevojčica i 13 dječaka. U svakodnevnom radu odgojiteljica potiče djecu na samostalnost o kulturno – higijenskim navikama i obavljanju životno praktičnih aktivnosti.

3. AKTIVNOSTI: tema- „Ježeva kućica“

Cilj aktivnosti:

- poticati djecu na igru, pokret i kretanje
- poticati djecu na lijepo ponašanje, održavanje reda, čistoće u skupini
- poticati djecu na komunikaciju, kreativnost i likovno izražavanje
- poticati na imenovanje različitih životinja
- poticati dječju kompetenciju i donošenje samostalnih odluka

Motiv: Ježeva kućica

Oblici rada: frontalni, individualni, grupni.

Metode rada:

- metoda usmenog izlaganja,
- metoda demonstracije,
- metoda razgovora, prepričavanja,
- metoda praktičnog rada,
- metoda promatranja,
- metoda slikanja,
- metoda zamišljanja i realizacije.

4. ODGOJNO- OBRAZOVNI ZADACI

4.1. ODGOJNI ZADACI

- Usvajati nove pojmove- ježeva kućica, brlog, glavni i sporedni likovi.
- Razvijati pozitivne osobine ličnosti- kulturno ponašanje, strpljenje, upornost, suradnja, slušanje.
- Poticati djecu na urednost i ustrajnost u radu.
- Poticati samostalno rješavanje zadataka.
- Podržavati te poticati samostalni izbor sredstava za aktivnosti u cilju razvoja samostalnosti i kompetencije u radu.

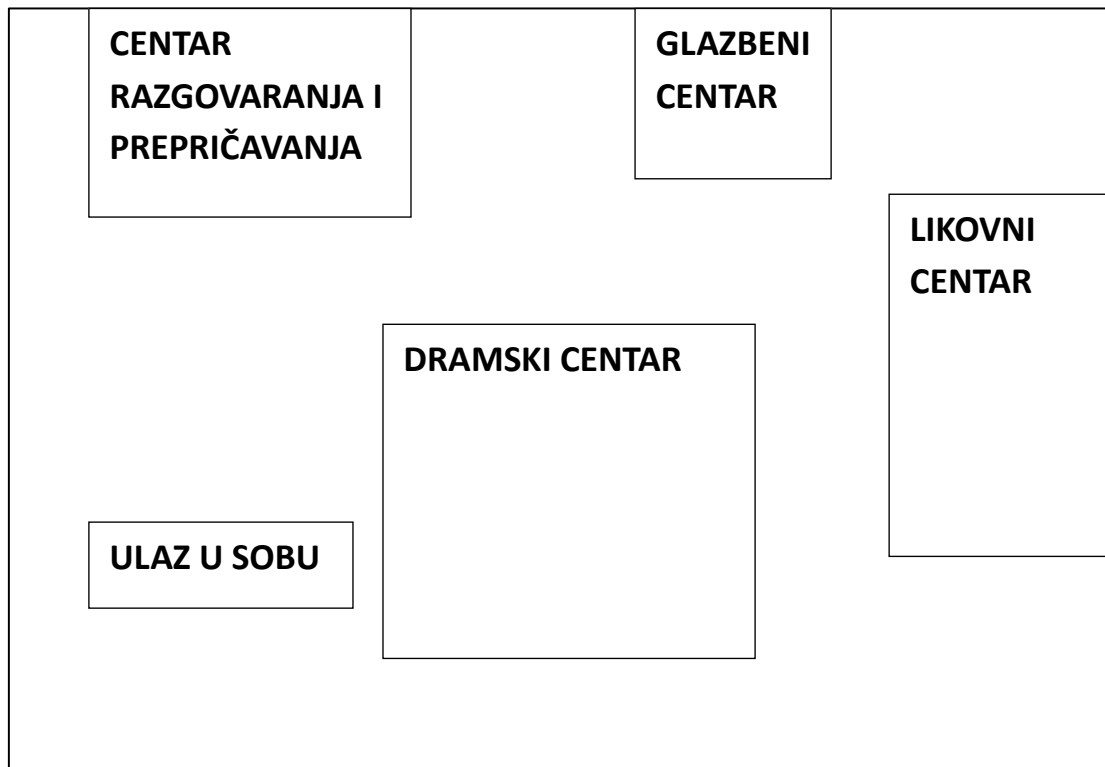
4.2. OBRAZOVNI ZADACI

- Usvajati pravila o lijepom ponašanju i o poštivanju pravila.
- Razvijati likovnih i govornih vještina.
- Osigurati djeci aktivnosti putem kojih će doći do spoznaja o temi koja se obrađuje.
- Dočarati djeci priču „Ježeva kućica“.

4.3. FUNKCIONALNI ZADACI

- Poticati dijete na igru, na suradnju s drugom djecom.
- Poticati na strpljenje, pažnju.
- Razvijati koncentraciju.
- Razvijati finu motoriku ruke, šake, prstiju.
- Razvijati maštu, pamćenje i govora.

Organizacija prostora u dječjem vrtiću:

5. ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJAVANJE POTREBA DJETETA

5.1. TJELESNE POTREBE

- Razvoj snalažljivosti i spretnosti kretanjem po sobi dnevnog boravka prilikom korištenja centara u scenskom centru – gluma u igrokazu, stajanje iza paravana s lutkama.
- Utjecati na razvoj koordinacije i preciznosti (prilikom lijepljenja obojanih dijelova na spužve, punjenja novina u platnene lutke („lutke zijevalice“) te apliciranje krep papira i suhog lišća na platnenu površinu).
- Razvijanje fine motorike šake pri crtanju olovkama u boji, bojanje spužvi suhim pastelama, bojanje kartona za ježevu kućicu, te gužvanje i lijepljenje novina na kartonsku kutiju za lijenu kućicu u likovnom centru.
- Razvoj koncentracije, pažnje i strpljenja.

5.2. SOCIO-EMOCIONALNE POTREBE

- Razvoj snalažljivosti i spretnosti kretanjem u sobi dnevnog boravka prilikom korištenja centra (samostalni izbor centara)
- Razvoj samopoštovanja, razvoj strpljivosti i samostalnosti.
- Razvoj pozitivnih osjećaja za okolinu.
- Poticati želju djeteta za dobrim rezultatom, te znatiželju djeteta kroz razgovor.

5.3. SPOZNAJNE POTREBE

- Razvoj govora kao sredstvo komunikacije tijekom aktivnosti.
- Razvoj mišljenja, pamćenja, zaključivanja.
- Razvoj vizualne percepcije, stjecanje iskustva vidom.
- Razvoj slušne percepcije, stjecanje iskustva sluhom.
- Razvoj pažnje i koncentracije.

5.4. STVARALAČKE POTREBE

- Razvoj mašte i kreativnosti (likovno izražavanje – bojanje spužva, punjenje lutaka novinskim papirom, lijepljenje novinskog papira na kartonsku kutiju)
- Poticati djecu na znatiželju (pružiti im određeni materijal i dopustiti da sama donesu odluke)
- Razvoj vlastitih ideja (slobodan izbor sredstava i centara u kojem se dijete želi izraziti)

5.5. KOMUNIKACIJSKE POTREBE

- Podržavati spontano jezično stvaralaštvo, spontani izraz djetetovog doživljaja, raspoloženja i iskustva.
- Razvoj vještine slušanja i razgovaranja, postavljanje pitanja i održavanje razgovora u aktivnostima.
- Razvoj jezika
- Razvoj sposobnosti doživljavanja i razumijevanja literarnih i scenskih dijela, slušanje, gledanje, prepričavanje, stav o liku, sadržaju, doživljaj, sudjelovanje u doživljaju

6. AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

- Aktivnost započinjemo tako što stanemo ispred djece i moramo uzeti u obzir da su nam sva vidom dostupna, te kraj sebe imamo pripremljen televizor na kojem ćemo pokrenuti

crtani film „Ježeva kućica“. Zatim se sjednemo s njima na pod, te otvorimo slikovnicu „Ježeva kućica“ kako bi ponovili radnju priče.

- Nakon poticajnog razgovora, pokazujemo djeci pripremljene materijale i sredstva. Pratimo aktivnosti i zainteresiranost djece, te ih po potrebi potičemo na aktivnost.

7. SREDSTVA I POTICAJI

7.1. CENTAR RAZGOVARANJA I PREPRIČAVANJA

- razgovaranje o priči „Ježeva kućica“, te prepričavanje iste. Ponavljanje likova iz priče, te ponavljanje radnje u priči.

7.2. LIKOVNI CENTAR

- Crtanje likova iz priče, olovkama u boji.
- Bojanje manjih i većih dijelova spužve, suhim pastelama.
- Lijepljenje manjih dijelova spužve na veće dijelove
- Punjenje lutka zijevalica s novinskim papirom
- Bojanje kartonskih kutija, temperom.
- Lijepljenje novinskog papira na kartonsku kutiju.
- Lijepljenje krep papira, ukrasnih resica i suhog lišća na platnenu površinu

7.3. GLAZBENI CENTAR

- Puštanje radijske verzije priče „Ježeva kućica“.

7.4. SCENSKI CENTAR

- Postavljanje prethodno dovršene scene
- Podjela uloga u igrokazu
- Čitanje priče iza paravana i gluma djece, dok ostali gledaju igrokaz.

8. VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

8.1. ŽIVOTNO – PRAKTIČNE I RADNE AKTIVNOSTI

- Poticanje samostalnosti – korištenje ponuđenih materijala i sredstava po raznovrsnim centrima.

8.2. UMJETNIČKO PROMATRANJE, SLUŠANJE, INTERPRETACIJE UMJETNIČKIH TVOREVINA:

- Slušanje pjesme „Ježeva kućica“
- Gledanje crtanog filma „Ježeva kućica“
- Apliciranje predložaka manjih dijelova spužve (nos, oči, uši, šape, rep itd.) na veće dijelove.

8.3. RAZNOVRSNA ISTRAŽIVANJA I STVARANJA:

- Promatranje životinja na predlošcima.
- Promatranje životinja u slikovnici.
- Izrada lutaka i scene.

9. ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO

U uvodnom djelu najprije uputimo djecu u centar razgovaranja i prepričavanja, gdje stanemo ispred sve djece tako da smo svoj djeci vidno dostupne, kao i oni nama. U uvodnom dijelu uputimo djecu na crtani film koji će pogledati, te ga zajedno odgledamo.

GLAVNI DIO

Nakon crtanog filma sjednemo se na pod pokraj ostale djece, te im ponudimo istoimenu slikovnicu koju zajedno prolistamo. Ponovimo radnju priče i likove koji se spominju. Nakon toga odvedemo djecu kroz ostale centre na kojim se nalaze različite aktivnosti za koje već imaju pripremljene materijale i sredstva. Potičemo ih da se uključe u rad. Pratimo aktivnosti i zainteresiranost djece, te ih po potrebi potičemo i motiviramo. Djecu potičemo na razgovor i suradnju. Potičemo izmjenu skupina kako bi svi imali priliku sudjelovati u svim ponuđenim aktivnostima. Puštamo da svako dijete sebi pronađe ono što mu je zanimljivo, te da samo odgonetne koji je cilj i zadatak svakog centra.

ZAVRŠNI DIO

Pri završetku aktivnosti potičemo djecu na zajedničko pospremanje svakog centra zasebno.

10. AKTIVNOSTI KOJE SLIJEDE

Kratki igrokaz u kojem se sva djeca iskušavaju u lutkarskoj predstavi.

7.3. OPIS AKTIVNOSTI PO DANIMA

1. DAN

Prvi dan došle smo u vrtić na upoznavanje s djecom, te na kratki uvod u ono što ćemo raditi slijedećih nekoliko dana. Kako smo došle u skupinu, djeca su nas različito prihvatila, njihove odgojiteljice nisu ništa detaljno govore, nego su to htjele prepustili nama. U skupini ima više djece koja imaju dvije i pol godine do četiri, a nešto manje je predškolaca. Predškolci su naravno odmah krenuli s pitanjima, tko smo mi, zašto smo došli, što će morati raditi, u jako kratko vrijeme nastala galama i vladalo je vidno uzbuđenje djece. Zajedno s njihovim odgojiteljicama skupile smo ih u krug i svi zajedno smo sjeli na pod. Njihove odgojiteljice su nam u početku pomogle da ih smirimo, budući da smo djeci još bile nepoznate, no nismo imale utjecaja na njih kao i one.

Studentica Martina Žgrablić i ja sjele smo u sredinu kruga kako bi svoj djeci bile vidno dostupne. Stavile smo slikovnicu „Ježeva kućica“ na pod i zajedno s djecom polako listale stranice, kako bi svi mogli vidjeti likove koji se u pjesmici spominju. Kada smo završili s pregledom slikovnice, djeci smo pustili crtani film „Ježeva kućica“, kako bi utisak na priču bio još bolji. Crtani film su pratili u puno većoj tišini nego što su razgledavali slikovnicu. Pošto je crtani film trajao deset minuta, sva su djeca imala visoku koncentraciju. Kada je crtani film završio, porazgovarale smo s djecom o priči „Ježeva kućica“. Djeca su imala različite dojmove, pa je tako neke zanimalo zašto Ježurka Ježić nije prihvatio ponudu da ostane kod Lije, a neke je zanimalo zašto su ostale životinje koje se spominju u priči nazivale ježa „budalom“. Postavile smo im pitanje: "Što se događalo u priči?" Odgovori su bili zanimljivi, poput:

- Lucija: "Lija je išla od svoje kućice i onda je vuk bio iza, pa je išao s lijom, pa su sreli divlju svinju, pa su išli do ježića, pa su ga promatrali."
- Arian: "I onda su oni pjevali."
- Anđelo: "Medu su ubole pčele."
- Anđelo: "Divlja svinja se potopila u vodi."

Pitale smo ih što im se najviše sviđjelo u priči i što im se nije sviđjelo.

- Erik: "Najbolje mi je kad medvjeda izbođu ose zato što je bio zločest i onda se rugao ježu."
- Lea: "Meni je bilo ružno jer su rekli da je jež budala, jer je njegov dom skroman."

Zatim su oni nama postavljali pitanja poput:

- Nika: "Ježevi žive u drvu?"
- Tarik: "Zašto se jež nije preselio kod lisice kada ona ima puno veću kuću?"

Nakon toga smo rasporedile djecu po stolovima te im podijelile olovke u boji i bijele papire. Potom smo im pokazivale slike stvarnih životinja pa su ih oni imenovali i tako smo još jednom utvrdili koji se sve likovi spominju u priči. Dale smo im izbor da naslikaju ono što ih se najviše dojmilo u pjesmici. Neka djeca su naslikala sve likove koji se spominju, neka su naslikala samo ježa ili samo liju, a neka su crtali i ježevu i lijinu kuću. Svaki je rad na kraju bio lijep i poseban. Dogovorili smo se koje ćemo lutke izrađivati drugi dan i od kojih materijala. Kako je većina djece još jako mala, ne mogu se sami služiti škalicama, njihove su odgojiteljice predložile da im mi izrežemo oblike od spuže, za sutradan.

Slika 12. Djeca crtaju prizore koje su zapamtili iz priče „Ježeva kućica“

Fotografirala: Karla Nefat

Slika 13. Djeca režu komadiće spužve te ih boje suhim pastelama

Fotografirala: Karla Nefat

2. DAN

Drugi dan, kad smo stigle u vrtić, sva su nas djeca dočekala radosna i s osmjehom. Djeca su se prema nama ponašala kao da nas već dugo poznaju, te se samo jedan dječak malo sramio. Rasporedile smo djecu u tri skupine po stolovima, te smo im dale izrezane oblike spužve i krede u boji. Zadatak je bio da oboje dijelove spužve. Skupina, u kojoj su bila najmlađa djeca, bojala je veće dijelove spužve. Druge dvije skupine, u kojoj su bila starija djeca, bojale su manje dijelove spužve poput uši, oči, repova, šapica, njuška i sitnih bodlji za ježa. Nakon što su djeca obojila spužve s kredama pošpricali smo ih s lakom za kosu kako bi fiksirali boju na spužvi. Jedan smo stol zaštitili sa ceradom gdje smo odložili pošpricane dijelove i pustili ih da se osuše. Nakon desetak minuta, kada su se dijelovi osušili, dale smo djeci ljepilo, pomoću kojeg su oni spajali prednje i stražnje dijelove trupa kako bi dobili oblik tijela svake životinje. Unaprijed smo im objasnile da trebaju puštati rupe veličine šake, kako bi kasnije mogli puniti te dijelove. Kroz aktivnost su djeca postavljala pitanja kao npr:

- Leon: Zašto mi sad lijepimo patku kada ona nije bila u priči? (lijepili su vuka)
- Diego: Hoće to bit prave pravcate lutke?
- Nika: Bit će lutke i bit će kazališta.

- Nikolas: Volim ježa

Aktivnost je protekla u odličnom raspoloženju, svi su bili jako angažirani, nitko nije odustao prije vremena. Začudilo nas je da su likovno jako aktivni jer su zadatak ozbiljno shvatili, iako im nismo ukazivale na to da površina treba biti sva obojana, oni su se trudili da cijela bude ispunjena. Na to su nam njihove odgojiteljice objasnile da svaki dan imaju neku likovnu aktivnost, te da petkom imaju likovnu radionicu.

Slika 14. Bojanje spužve suhim pastelama

Fotografirala: Karla Nefat

3. DAN

Treći dan smo dovršavali lutke. Donijele smo im papir i ostatke spužve. Najprije smo zaštitile stolove i rasporedile materijal po stolovima. Djeca su trgala novinski papir na manje dijelove i od toga su gužvanjem pravili loptice pomoću kojih su punili lutke kako bi dobile obujam. Nakon što smo dobili potpuni oblik lutke, na njih su, uz našu asistenciju lijepili sitnije dijelove pomoću kojih su lutke dobile svoj pravi izgled, jež je imao bodlje, divlja svinja je imala kljove i tako dalje. Kako su lutke bile brzo dovršene, krenuli smo u osmišljavanje scene. Djeca su davala svoje ideje kako će izgledat scenografija. Imali su razne prijedloge, npr:

- -David: Super bi bilo da donesemo drvo iz šume i da ga stavimo u vrtić.
- -Lucija: Ja želim da donesemo lišće iz vana pa da bude baš prava šuma.
- -Leon: Ja bi da napravimo sami drvo ježu.

Kolegica i ja smo im donijele nekoliko kartonskih kutija i imale smo u planu da te kutije djeca oboje. Kroz razgovor s djecom, pažljivo smo slušale njihove prijedloge, pa smo tako došli na zajedničku ideju. Pošto su djeca imala želju da napravimo drvo za ježa, kutiju smo rastvorili te ju zarolali u oblik tuljka kako bi što više ličila deblu. Ja sam deblo izrađivala s jednom skupinom djece, dok je kolegica Martina Žgrablić s drugom skupinom djece radila lijenu kuću. Djeca su uz moju pomoć rastvorila kartonsku kutiju, pa smo ju pritiskanjem omekšali kako bi je lakše savili. Kada smo je savili, zalijepili smo ju silikonskim ljepilom. Nakon toga, njihov zadatak je bio da “deblo“ oboje smeđom temperom, pa sam im podijelila posudice s bojom i kistove. Kolegica Martina Žgrablić je s drugom skupinom djece, u zasebnoj prostoriji, gužvala novinski papir u nepravilne oblike. Kada su završili sa gužvanjem novinskog papira, lijepili su ga na kartonsku kutiju kako bi dobila oblik stijene i pritom predstavljala lijenu kuću. Kada smo dovršili brloge, išli smo s njima u šetnju u šumu i tamo smo skupljali lišće, po njihovoj želji. U šumi je bilo veoma zabavno, djeca su se igrala. Vratili smo se u vrtić i stavili sušiti lišće za sutradan.

Slika 15. Bojanje spužve suhim pastelama

Fotografirala: Karla Nefat

Slika 16. Gužvanje novina i punjenje štapnih lutka i lutka zijevalica

Fotografirala: Martina Žgrablić

Slika 17. Gužvanje novina i punjenje štapnih lutka i lutka zijevalica

Fotografirala: Martina Žgrablić

*Slika 18. Gužvanje novina i punjenje štapnih lutka i lutka zijevalica
Fotografirala: Martina Žgrablić*

*Slika 19. Apliciranje manjih dijelova spužve (šape, rep i uši) na veće dijelove (trup)spužve
Fotografirala: Karla Nefat*

*Slika 20. Apliciranje manjih dijelova spužve (šape, rep i uši) na veće dijelove (trup)spužve
Fotografirala: Karla Nefat*

*Slika 21. Apliciranje manjih dijelova spužve (šape, rep i uši) na veće dijelove (trup)spužve
Fotografirala: Karla Nefat*

4. DAN

Četvrti dan smo donijele veliku bijelu plahtu koja će nam u igrokazu služiti kao paravan ali i kao pozadina ježevoj i lijinoj kući. Plahta je bila dosta velika pa smo ju tako polegnuli na pod i djeci smo predložile da se okupe oko plahte. Donijele smo još i smeđi krep papir, zelene tanke trakice i drvofigs kojim ćemo sve to lijepiti. Djeci smo dale ideju da umjesto da režu škalicama krep papir, da ga rukama trgaju u oblike kakve oni žele. Odlučili su da će zelene trakice predstavljati travu, smeđi krep papir stabla te da će lišće koje smo osušili lijepiti iznad krep papira kao krošnje na stablima. Kako su se svi okupili oko tkanine, kolegica Martina Žgrablić i ja, dale smo im malene čašice napunjene sa drvofigsom i kistove s kojima su lijepili. Na kraju je i “trave“ i “stabala“ i lišća bilo svuda po plahti te je ispalo pravo malo umjetničko djelo.

5. DAN

Peti dan je bio ujedno i zadnji dan naše radionice. Zadnji dan radionice postavljali smo scenu. To je bilo veoma zabavno jer smo imali poteškoće u postavljanju paravana. Paravan je bio jako velik pa nismo točno znali gdje da ga postavimo jer je njihova soba dnevnog boravka poprilično malena. Kada smo osmislili gdje će se scena nalaziti, imali smo poteškoće sa učvršćivanjem paravana za zid jer je bio pretežak. Na kraju smo ga učvrstili za panoe s jedne i s druge strane zida. Postavili smo “brloge“ ispred paravana i sve smo namjestili. Neka djeca nisu htjela sudjelovati u igrokazu pa su sjela na pod ispred scenografije i htjela su gledati igrokaz. Nekoliko djece je odmah imalo želju da glume i veselo su odabrali koju će lutku uzeti za igrokaz. Dok su se pripremali, na kazetofonu smo pustili laganu glazbu a odgojiteljica im je čitala priču „Ježeva kućica“ u pozadini. Na kraju su svi bili oduševljeni i većina je htjela glumiti pa im nismo više čitali iz knjige, već smo im pustile radijsku verziju Ježeve kućice i tako svi trčali po sobi i igrali se svojim lutkama.

Slika 22. Dječak D.B. 6,2 god drži ne dovršenu lutku vuka

Fotografirala: Karla Nefat

8. FOTOGRAFIJE LUTAKA NASTALIH NA LUTKARSKO RADIONICI

Slika 23. „Zec“ - štapna lutka, izrađena je od spužve, korištena je tehnika bojanja kredama u boji. Najprije su djeca bojala manje dijelove spužve koje smo im prethodno izrezali, u međuvremenu je jedna skupina bojala veće dijelove spužve. Nakon toga spajali su manje i veće dijelove spužve, odnosno aplicirali su oči, nos, usta, šape kako bi lutka dobila svoj oblik i potom su lutke punjene novinskim papirom. Vidimo da je obojana cijela površina spužve, koristili su smeđu, sivu i crnu boju. Fotografirala: Martina Žgrablić

Slika 24. „Divlja svinja“ - štapna lutka, izrađena je istom metodom i tehnikom kao i lutka „Zec“. Fotografirala: Martina Žgrablić

Slika 25. „Ježurka ježić“ - lutka zijevalica. Pri izradi ove lutke korišteni su ostaci starih majica, crvena tanka tkanina i dijelovi spužve. Te su djelove prethodno djeca rezala škarama u oblike trokuta, što je predstavljalo ježeve bodlje i obojila kredama u boji. Nakon bojanja spužve te su djelove aplicirali na lutkin trup. Fotografirala: Martina Žgrablić.

*Slika 26. „Ježurka ježić“ - lutka zijevalica
Fotografirala: Martina Žgrablić*

*Slika 27. „Lisica“ - lutka zijevalica
Fotografirala: Martina Žgrablić*

*Slika 28. „Lisica“ - lutka zijevalica
Fotografirala: Martina Žgrablić*

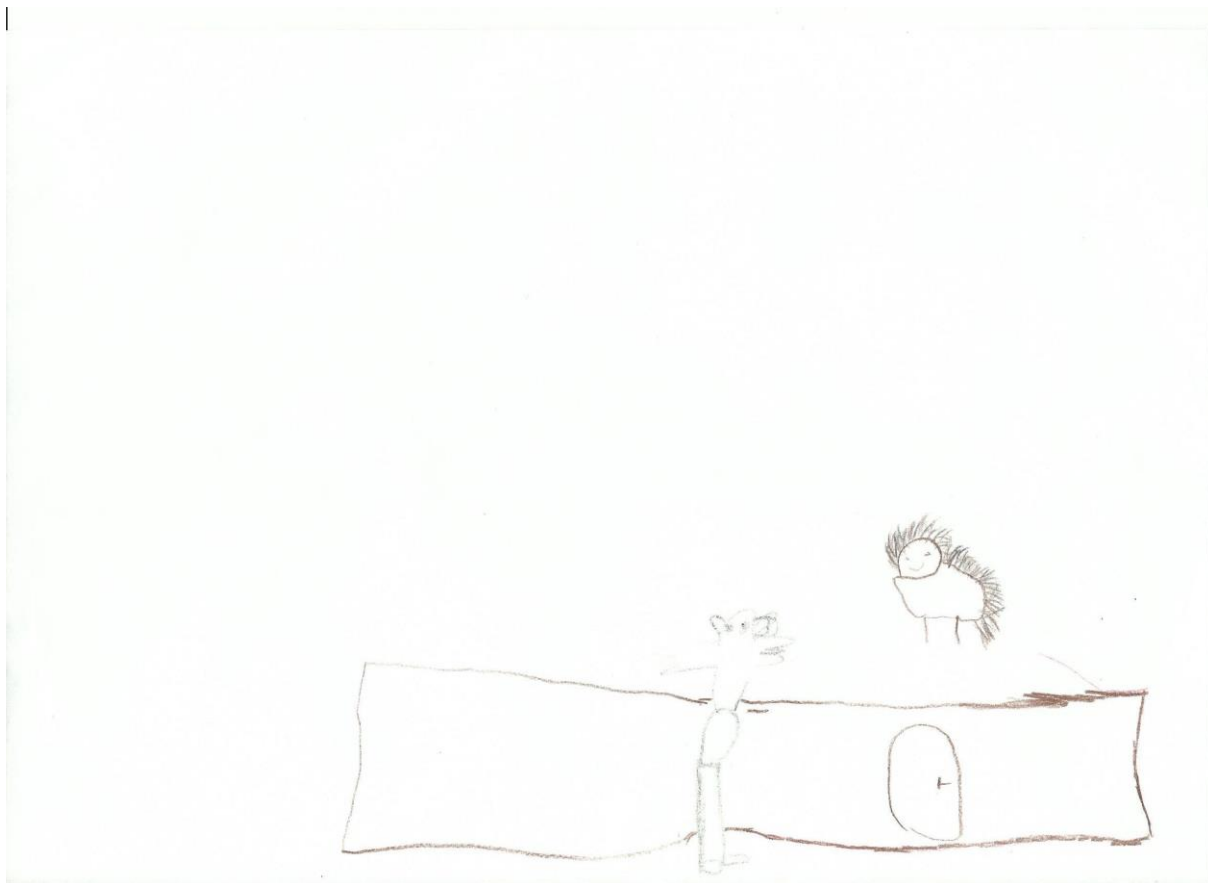
*Slika 29. „Medo“ - štapna lutka
Fotografirala: Martina Žgrabić*

9. ANALIZA DJEČJIH RADOVA NASTALIH NA LUTKARSKOJ RADIONICI

Slika 30. D.L. 3,2 god., „Ježurka Ježić“ – Na slici vidimo da je još uvijek prisutno šaranje, dijete pravi črčkice i crtice koji nisu prepoznatlive. Koristilo je samo crnu boju što može ukazivati na nesigurnost ili neki oblik tuge. Također je svoj crtež smjestilo u lijevi kut papira.

Tehnika: olovke u boji.

Slika 31. D.G. 4,7 god., „ Ježurka Ježić i Lija razgovaraju ispred ježeve kućice“ – u ovom radu vidimo lagane poteze olovkom, linije su veoma tanke i diskretne što može ukazivati na djetetovu nesigurnost. Rad je smješten u desni kut papira što nam ukazuje da je dijete povučeno. Tehnika: olovke u boji.

Slika 32. L. A. 5, 5 god., „Divlja svinja“ – u ovom radu vidimo da su linije čiste i potezi su čvrsti, dijete je tri puta nacrtalo lik divlje svinje, na što možda možemo zaključiti da se boji da će pogriješiti. Prikazana je istaknutost zubi što često može ukazivati na agresivnost. Također, vidimo ježa koji je nacrtan u drugoj boji i to veoma laganim linijama. Tehnika: olovke u boji.

Slika 33. M. L. 4, 5 god., „ Jež, brlog i kućica“ – u ovom radu vidimo da nedostaju osnovni detalji što bi moglo ukazivati na lošu prilagodbu. Vidimo dosta jak pritisak olovke u boji na papir što može značiti da je dijete napeto. Koristi nekoliko nijansi plave boje te stavlja rad u središte papira što može značiti da je dijete sigurno u sebe. Tehnika: olovke u boji.

Slika 34. S. K. 5, 3 god., „Ježurka Ježić – priča“ – u ovom radu vidimo da je dijete prenijelo sve detalje iz priče. Vidimo divlju svinju, liju, medvjeda i ježa, te za svakog lika koristi drugu boju. Koristi liniju neba i liniju tla. Crtež je dosta pedantan i detaljan ali primjećujemo da na glavi nedostaju osnovni detalji poput oči, nos i usta. To može ukazivati na djetetovu lošu prilagodbu. Tehnika: olovke u boji.

10. PRILOZI

10.1. PJESMA „JEŽEVA KUĆICA“

SLAVNI LOVAC

Po šumi, širom, bez staze, puta
Ježurka Ježić povazdan luta.
Lovom se bavi često ga vide,
s trista kopalja na juriš ide.
I vuk i medo, pa čak i – ovca,
poznaju ježa, slavnoga lovca.
Jastreb ga štuje, vuk mu se sklanja,
zmija ga šarka po svu noć sanja.
Pred njim dan hoda, širi se strava,
njegovim tragom putuje slava.

LIJINO PISMO

Jednoga dana, vidjeli nismo,
Ježić je, kažu, dobio pismo.
Medeno pismo, pričao meca,
stiglo u torbi poštara zeca.
Adresa kratka, slova k'o jaja:
"Za druga Ježa
Na kraju gaja".
U pismu piše:
"Ježurka, brate, sanjam te često i
mislim na te.
Evo ti pišem iz kamenjara guskinim perom.
Divno li šara!
Dođi na ručak u moju logu, požuri samo,
ne žali nogu.
S punim loncem i masnim brkom
čekat ću na te, požuri trkom.

Nježno te grli medena lica
i pozdrav šalje lisica Mica"
Jež se veseli: – Na gozbu, veli,
tu šale nema, hajd da se sprema.
Ježurka Ježić lukavo škilji,
pregleda bodlje i svaku šilji.
- Ako bi usput došlo do boja,
nek bude spremna obrana moja.

KOD LIJINE KUĆE

Sunčani krug se u zenit dig'o
kad je Ježurka do lije stig'o.
Pred kućom- logom, kamenog zida,
Ježurka Ježić svoj šešir skida,
klanja se, smješka, kavalir pravi,
biranom frazom lisicu zdravi:
- Dobar dan, lijo, vrlino čista,
klanjam se tebi, sa bodlja trista.
Nek perje pijetla krasi tvoj dom,
kokoš nek sjedi u loncu tvom!
Guskino krilo lepeza tvoja,
a jastuk meki patkica koja.
Živjela vječno u miru, sreći,
nikada lavež ne čula pseći.
I još ti ovo na kraju velim:
ja sam za ručak trbuhom cijelim!
Otpoče ručak čaroban, bajni.
I jež i lija od masti sjajni.
Jelo za jelom samo se niže,
Ježurka često zdravicu diže:
u zdravlje lije i njene kuće,
za pogibiju lovčeva Žuće.

Niže se ručak četverosatni,
zategnu trbuh k'o bubanj ratni.

NOĆ

Evo i noći, nad šumom cijelom
nadvi se suton sa modrim velom
Promakne samo leptiri koji
i vjetar noćnik listove broji.
Utihnu šuma, nestade graje,
mačaka divljih oči se sjaje.
Skitnica svitac svjetiljku pali,
čarobnim sjajem putanju žali.
A sova huknu svoj ratni zov:
- Drž'te se, ptice, počinje lov!

RASTANAK

Ježić se diže, njuškicu briše.
-Ja moram kući, dosta je više.
Dobro je bilo, na stranu šala,
lisice draga, e, baš ti hvala.
-Moja je kuća čvrsta k'o grad,
prenoći u njoj – Kuda ćeš sad?
Tako ga lija na konak sladi
a jež se brani, šta da se radi:
-Zahvaljujem se pozivu tvom,
al' mi je draži moj skromni dom!
-Ostani kume, lija sve guče,
moli ga, zove, za ruku vuče.
Al' jež tvrdoglav, osta pri svom
- Draži je meni moj skromni dom!
Šušte i šumom jež mjeri put,
kroz granje mjesec svijetli mu put.

Ide jež, gundā, dok zvijezde sjaju:

- Kućico moja, najljepši raj!

POTJERA

Ostade lija, misli se: – Vraga,

što mu je kuća toliko draga?

Kad ježi tako žudi za njom,

bit' će to, bogme, bogati dom.

Još ima možda od perja pod,

pečene ševe krase mu svod.

Ta kuća, vjerujem obiljem sja.

Poći ću, kradom da vidim ja.

VUK

Požuri lija, nečujna sjena,

paperje meko noga je njena.

Dok juri tako uz grobni muk,

pred njom na stazi, stvori se vuk.

-Grrr, kuda žuriš, kaži-der lovcu;

možda si negdje pronašla ovcu?

- Idem da doznam – lija sve duva -

zašto jež kuću toliko čuva.

-Eh, kuća, trice! – veli vuk zao.

-Ta ja bih svoju za jagnje dao!

Poći ću s tobom jer volim šalu,

hoću da vidim ježa – budalu!

MEDO

Dok jure dalje brzo k'o strijela,

srete ih medo, prijatelj pčela.

- Sumnjiva žurba – medo ih gleda -

možda ste našli jezero meda?

- Ne, nego maštu golica moju,

zašto jež voli kućicu svoju.

-Kućica, glupost! Moje mi njuške,
svoju bih dao za gnjile kruške.
Za sati meda dat' ću je svakom!
govori medo na jelo lakom.
-Poći ću s vama, jer volim šalu,
hoću da vidim ježa – budalu!

DIVLJA SVINJA

Sve troje jure k'o divlja rijeka,
odjednom- evo- kaljuga neka.
Divlja se svinja u njojzi banja,
pospano škilji i – jelo sanja.
- Hr-nji, junaci, sumnjiva trka,
negdje se, valjda bogovski krka?!
- Poskoči svinja, uz mnogo graje,
a vuk joj na to odgovor daje:
-Tražimo razlog, blatnjava zvijezdo,
zašto jež voli rođeno gnijezdo!
-Rođeno gnijezdo! Tako mi sala,
za pola ručka ja bih ga dala!
Poći ću s vama jer volim šalu,
hoću da vidim ježa- budalu!

PRED JEŽEVOM KUĆICOM

Svi jure složno ka cilju svom,
kuda god prođu – prasak i lom!
Pristigli ježa, glede: on stade
kraj neke stare bukove klade.
Pod kladom rupa, tamna i gluha,
prostirka u njoj od lišća suha.
Tu Ježić uđe, pliva u sreći,
šušti i pipa gdje li će leći.
Namjesti krevet, od pedlja duži,

zijevenu, pa leže i noge pruži.
Sav blažen, sretan, niže bez broja:
- Kućico draga, slobodo moja!
Palato divna, drvenog svoda,
kolijevko meka, lisnatog poda,
uvijek ću vjeran ostati tebi,
nizašto ja te mijenjao ne bi!
U tebi živim bez brige, straha
i branit ću te do zadnjega daha!

TRI GALAMDŽIJE

Medvjed i svinja i s njima vuja
grmnuše gromko prava oluja:
- Budalo ježu, bodljivi soju,
zar tako cijeniš stračaru svoju?!
Koliba tvoja prava je baba,
krov ti je truo, prostirka slaba.
Štenara to je, tijesna i gluha,
sigurno u njoj imaš i buha!
Kućicu takvu, hvališo mali,
za ručak dobar svakom bi dali!
Rekoše tako, njih troje, ljuti,
dok mudra lija po strani šuti.

JEŽEV ODGOVOR

Diže se Ježić , oči mu sjaje,
gostima čudnim odgovor daje:
- Ma kakav bio moj rodni prag,
on mi je ipak mio i drag.
Prost je i skroman, ali je moj,
tu sam slobodan i gazda svoj.
Vrijedan sam, radim bavim se lovom
i mirno živim pod svojim krovom.

To samo hulje, nosi ih vrag,
za ručak daju svoj rodni prag!
Zbog toga samo, lude vas troje
čestite kuće nemate svoje.
Živite, čujem, od skitnje, pljačke
i svršit ćete – naopačke!
To sluša lija, pa sudi zdravo:
-Sad vidim i ja, jež ima pravo!
To re e, klisnu jednom ćuviku,
a ono troje digoše viku:
- Jež nema pravo, na stranu šala:
a i ti, lijo, baš si – budala!

KRAJ

Šta dalje bješe, kakav je kraj?
Priča uči to, potanko, znaj.
Krvnika vuka, jedna mu majka
umlati brzo seljačka hajka.
Trapavog medu, oh, kuku, lele,
do same smrti izbole pčele
I divlja svinja pade k'o kruška,
smače je zimus lovačka puška.
Po šumi danas, bez staze, puta
Ježurka Ježić lovi i luta.
Vještak i majstor u poslu svom,
radi i čuva rođeni dom.

(Mr. sc. Snježana Majdandžić-Gladić, Priče za djecu, <http://bibijana-majglad.blogspot.com/2010/03/jezeva-kucica-branko-copic.html>, 10.1.1014.)

11. ZAKLJUČAK

Lutkarstvo je veoma važno u životu djeteta. Utječe na njegove emocije, komunikaciju, način izražavanja, potiče kreativnost, maštu, oslobađa ga i opušta. Lutkarstvo postoji još od najstarijih civilizacija i traje sve do dan danas. Lutkarska predstava izaziva duboke osjećaje i u djeci i u odraslima te obogaćuje znanje. Kroz lutku dijete može izraziti osjećaje poput ljutnje, straha, tuge, sreće i sl. Može, također, postavljati pitanja i dobit odgovore na sve što ga zanima.

U početku mi je bilo jako žao što nismo počele prije izvoditi tu aktivnost, na primjer na praksi, kada je bilo mnogo više vremena i posvetiti se detaljnije izradi lutaka. U vrtiću „Pingvin“ imale smo vremena samo pet dana po najviše dva sata dnevno, što smo i iskoristile. Kako su djeca dosta malena, dobile smo dojam da će radionica zahtijevati više vremena te da nećemo sve stići, no bilo je baš suprotno. Na djeci se uopće nije vidjela dobna razlika. Sve su radili s puno volje i želje i bili su brzi. Razlog što su bili tako marljivi je sigurno taj što imaju likovnu radionicu svakog petka i njihove odgojiteljice su rekle kako se svakodnevno trude posvetiti različitim likovnim sadržajima i približiti ih djeci. U svakom dijelu radionice su sudjelovala sva djeca i ništa im nije bilo teško ili naporno. Na kraju sam puno zadovoljnija bila kako su ispale lutke zijevalice, za koje sam mislila da će biti kompliciranije nego štapne lutke za koje sam mislila da će biti jednostavnije. No važno je što su djeca osjećala, a djeca su s jednakim žarom htjela igrati se i sa štapnim lutkama i s lutkama zijevalicama.

12. LITERATURA

Knjige:

1. Bastašić, S.(1990). *Lutka ima i srce i pamet*. Zagreb: Škoska knjiga.
2. Ivon, H. (2010). *Dijete, odgojitelj i lutka*. Zagreb:Golden Marketing-Tehnička knjiga.
3. Kroflin L., Majaron E. (2004). *Lutka... divnog li čuda*. Zagreb: MČUK.
4. Mrkšić, B. (1971). *Riječ i maska*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Paljetak L. (2007). *Lutke i kazalište za dušu*. Zagreb: MČUK
6. Pokrivka, V. (1991). *Dijete i scenska lutka*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Vukonić-Žunić, J., Delaš, B.(2006.) *Lutkarski medij u školi*. Zagreb: Školska knjiga
8. Županić-Benić, M. (2009). *O lutkama i lutkarstvu*. Zagreb: Denona.

Internet:

1. <http://dramskimetod.com/2010/04/kreativne-lutkarske-igre-u-nastavi/> posjeta: 12.3.2013.
2. <http://bibijana-majglad.blogspot.com/2010/03/jezeva-kucica-branko-copic.html> posjeta: 12.3.2013.

Slike:

- Slika 1. „Scenske lutke“, www.citytime.hr 24.09.2015.
- Slika 2. Petrica Kerempuh, <https://commons.wikimedia.org> 23.09.2015.
- Slika 3. Lutkarska predstava, <http://www.tportal.hr> 23.09.2015.
- Slika 4. Ginjol lutka, <http://os-domovinske-zahvalnosti-kn.skole.hr> 12.02.2013.
- Slika 5. „The Muppet Show“, www.genius.com 23.09.2015.
- Slika 6. Lutka zijevalica, <http://strasilo.blogspot.hr> 12.02.2013.
- Slika 7. „Lutke sjena“, <http://www.kreativa-centar.hr> 12.02.2013.
- Slika 8. „Javajka“, <http://www.preisvergleich.eu> 12.03.2013.
- Slika 9. „Marioneta“, <https://www.marionettes-puppets.com> 12.02.2013.
- Slika 10. „Marioneta“, www.tic-zasavje.si 24.09.2015.
- Slika 11. „Igra odgojitelja s lutkom“, www.hkzasl.hr 24.09.2015.
- Slika 12. Djeca crtaju prizore koje su zapamtili iz priče „Ježeva kućica“, fotografirala: Karla Nefat.
- Slika 13. „Djeca režu komadiće spužve te ih boje kredama u boji“, fotografirala: Karla Nefat

- Slika 14. „Bojanje spužve kredama u boji“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 15. „Bojanje spužve kredom u boji“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 16. „Gužvanje novina i punjenje lutaka“, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 17. „Gužvanje novina i punjenje lutala“, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 18. „Gužvanje novina i punjenje lutala“, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 19. „Apliciranje manjih djelova na veće dijelove spužve“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 20. „Apliciranje manjih djelova na veće dijelove spužve“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 21. „Apliciranje manjih djelova na veće dijelove spužve“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 22. „Dječak D.B. 6,2 god. drži nedovršenu lutku“, fotografirala: Karla Nefat*
- Slika 23. „Zec“, štapna lutka, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 24. „Divlja svinja“, štapna lutka, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 25. „Ježurka Ježić“, lutka zijevalica, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 26. „Ježurka Ježić“, lutka zijevalica, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 27. „Lisica“, lutka zijevalica, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 28. „Lisica“, lutka zijevalica, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 29. „Medo“, štapna lutka, fotografirala: Martina Žgrablić*
- Slika 30. S.L.3,2 god. „Ježurka Ježić“, tehnika: olovke u boji*
- Slika 31. D.G. 4,7 god. „Ježurka Ježić i Lija razgovaraju“, tehnika: olovke u boji*
- Slika 32. L.A.5,5 god. „Divlja svinja“, tehnika: olovke u boji*
- Slika 33. M.L.4,5 god. „Jež, brlog i kućica“, tehnika: olovke u boji*
- Slika 34. S.K. 5,3 god. „Ježurka Ježić-priča“ tehnika: olovke u boji*

SAŽETAK

U ovom radu je prikazana radionica pod nazivom „Lutka iz dječjeg kutka“ iz kolegija Lutkarstvo i scenska kultura Studentica predškolskog odgoja za potrebe završnog rada. Poznato je da je lutka medij s kojim će u svome zvanju lakše pristupiti djeci i prenijeti im određene sadržaje. Spomenuti su i prikazani različiti tipovi lutaka, no najviše je naglasak istaknut na lutku zijevalicu te na štapne lutke kao i na samu radionicu u kojoj se pratio razvoj scenske lutke iz dječje perspektive. Prikazani su također načini rada djece predškolske dobi, njihov pristup, emocije i kreativnost. Mnogo veću važnost smo pridavale njihovom pristupu prema radu, prema lutkarstvu te prema pristupu samoj scenskoj lutki nego što nam je bila važna lutka kao “gotov proizvod“. Kroz različite oblike rada (od čitanja priče i slušanja glazbe do same izrade scenske lutke od početka do kraja) djeci smo pokušale prenijeti znanja iz lutkarske i scenske kulture. Scenska lutka ima veliku snagu nad djetetom. Djeca lutku s radošću prihvaćaju i postaje im omiljeno sredstvo u učenju. Lutka potiče scensko stvaralaštvo, maštu, kreativnost, osjećaje, pokrete, govor itd. U ovom sam radu pokušala prikazati prisutnost lutke iz dječje perspektive, kako utječe na dijete kao pojedinca i na djecu u skupini, kako se djeca ponašaju u grupnom radu, koliko su spremni raditi timski i dogovarati se.

SUMMARY

It is known that the doll as a medium has the ability to access children easily and therefore transfer certain content to them. In this dissertation I tried to show the presence of doll from the child's perspective, how it affects the child as an individual and the children in the group, how children behave in group work, and how willing they are to work as a team and to cooperate. For this purpose I described a workshop entitled "Puppet from the Child's Corner" which was a part of the Puppetry and Stage Culture of Pre-school Education Students module. Although different types of puppets are mentioned in this paper, I put emphasis on the sock puppets, the rod puppets, and the workshop itself. In the later, I kept track of the development of the stage puppet from a child's perspective. I also depicted the mode of preschool children's functioning, including their approach, emotions and creativity. During the workshop we put much more importance to their approach to work, to the puppetry and to the stage puppet itself than to the doll as a "final product". Through various activities (from reading stories and listening to music to the making of the stage puppet from a beginning to an end) we tried to convey the knowledge of puppetry and stage culture to the children. The results show that the stage doll had a great influence on the child. Children gladly accepted the puppet and it became their favourite way of learning. The doll encouraged theatrical and general creativity, imagination, emotions, motion, speech, etc. in children.